https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Andijon davlat chet tillari instituti Ingliz filologiyasi,
o‘qitish metodikasi va tarjimashunoslik fakulteti
Filologiya va tillarni o‘qitish (koreys tili) yo‘nalishi
101-guruh talabasi: **Rahimberdiyeva Salomatxon**
Ilmiy rahbar: **Odilova Gulchiroy Husniddin qizi**

ERKIN VOHIDOV IJODINING O‘ZBEK ADABIY TAFAKKURIDAGI O‘RNI

Annotatsiya: Ushbu maqolada XX asr o‘zbek adabiyotining yirik namoyandasi, O‘zbekiston xalq shoiri Erkin Vohidovning hayoti va ijodiy faoliyati yoritilgan. Shoirning bolalik yillari, ta’lim olishi, adabiyotga kirib kelishi, she’riy va dramaturgik asarlari, shuningdek, tarjimonlik faoliyati tahlil qilingan. Maqolada Erkin Vohidov ijodida vatanparvarlik, milliy o‘zlik, insonparvarlik va erkinlik g‘oyalarining o‘rni ochib berilgan. Tadqiqot natijalari shoir ijodining o‘zbek adabiyoti rivojidagi ahamiyatini ko‘rsatishga qaratilgan.

Annotation: This article explores the life and creative activity of Erkin Vohidov, a prominent representative of 20th-century Uzbek literature and a People’s Poet of Uzbekistan. It examines his childhood, education, entry into literature, poetic and dramatic works, as well as his achievements as a translator. The article highlights the themes of patriotism, national identity, humanism, and freedom, which play a significant role in Erkin Vohidov’s creative legacy. The study aims to demonstrate the importance of the poet’s contribution to the development of Uzbek literature.

Kalit so‘zlar: Erkin Vohidov, o‘zbek adabiyoti, she’riyat, vatanparvarlik, milliy o‘zlik, insonparvarlik, tarjimonlik, dramaturgiya, adabiy meros.

Key words: Erkin Vohidov, Uzbek literature, poetry, patriotism, national identity, humanism, translation, dramatic works, literary heritage.

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Erkin Vohidov XX asr o‘zbek adabiyotining eng yirik va serqirra ijodkorlaridan biri bo‘lib, u shoir, dramaturg, tarjimon va jamoat arbobi sifatida milliy adabiyot taraqqiyotiga beqiyos hissa qo‘shgan. Uning ijodi o‘zbek adabiy tafakkurining yangi bosqichga ko‘tarilishida muhim o‘rin tutadi. Shoir asarlarida milliy ruh, vatanparvarlik, insonparvarlik, erkinlik va adolat g‘oyalari markaziy o‘rinni egallaydi. Erkin Vohidov 1936-yil 28-dekabrda Farg‘ona viloyatining Oltiariq tumanida tug‘ilgan. Bolalik yillaridan adabiyotga, xalq og‘zaki ijodiga va mumtoz she’riyatga qiziqib ulg‘aygan. Uning dunyoqarashi shakllanishida o‘zbek xalqining boy madaniy merosi, tarixiy xotirasi va milliy qadriyatlari muhim omil bo‘lgan. Shoirning yoshligidan o‘qigan asarlari va eshitgan rivoyatlari keyinchalik uning she’riyatida obrazlilik va falsafiy teranlikning kuchayishiga sabab bo‘lgan.
O‘rta ta’limni tamomlagach, Erkin Vohidov Toshkent davlat universitetining filologiya fakultetida tahsil oladi. Universitetdagi ilmiy-adabiy muhit, taniqli adabiyotshunos va shoirlar bilan muloqot qilish imkoniyati uning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantiradi. Talabalik yillaridayoq uning she’rlari respublika matbuotida e’lon qilinib, yosh shoir sifatida adabiy jamoatchilik e’tiborini tortadi.

Shoir ijodi avvalo she’riyat orqali keng tanilgan. Uning “Tong nafasi”, “Yurak va aql”, “Ruhlar isyoni”, “O‘zbegim” kabi she’riy to‘plamlari o‘zbek she’riyatida yangi badiiy izlanishlar, mavzu va g‘oyalarning shakllanishiga xizmat qilgan. Bu asarlarda Vatanga muhabbat, milliy o‘zlikni anglash, inson qadr-qimmati va erkinlik masalalari yuksak badiiy mahorat bilan ifoda etilgan. Ayniqsa, “O‘zbegim” she’ri o‘zbek xalqining tarixiy xotirasi, milliy g‘ururi va ma’naviy kuchini aks ettiruvchi ramziy asar sifatida adabiy tafakkurda alohida ahamiyat kasb etadi. Erkin Vohidov she’riyatida vatanparvarlik va milliy g‘urur g‘oyalari alohida o‘rin tutadi. Shoir Vatanni ona timsolida, muqaddas va aziz tushuncha sifatida talqin etadi. Bu holat uning mashhur “O‘zbegim” she’rida ayniqsa yorqin namoyon bo‘ladi:

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

O‘zbegim, sening noming ila
Ko‘ksimda gurur, ko‘nglimda iftixor.
Sening bilan tirikman, tirikligim
Millatim ruhi bilan bog‘liq, ey diyor.

Mazkur misralarda shoir milliy o‘zlikni anglash, xalq va Vatan taqdiriga daxldorlik tuyg‘ularini badiiy va falsafiy jihatdan ifoda etadi. Ushbu she’riy parchalar orqali Erkin Vohidov ijodining o‘zbek adabiy tafakkuridagi o‘rni milliy ongni uyg‘otish, vatanparvarlik hissini mustahkamlash bilan chambarchas bog‘liq ekanligi yaqqol ko‘zga tashlanadi. Erkin Vohidov ijodida inson va jamiyat munosabatlari muhim o‘rin tutadi. Shoir inson qalbining ichki kechinmalarini, uning axloqiy tanlovi va ma’naviy izlanishlarini chuqur badiiy tahlil qiladi. Uning she’rlarida insoniylik, halollik, vijdon, adolat va mas’uliyat kabi tushunchalar falsafiy yondashuv asosida yoritiladi. Bu jihat shoir ijodini nafaqat badiiy, balki ma’naviy-ma’rifiy ahamiyatga ega asarlarga aylantiradi.

Shoir dramaturgiya sohasida ham samarali ijod qilgan. Uning sahna asarlarida ijtimoiy muammolar, inson taqdiri va jamiyatdagi ma’naviy inqiroz masalalari badiiy obrazlar orqali ochib berilgan. Dramaturgik asarlarida ham Vohidov she’riyatiga xos bo‘lgan falsafiylik, obrazlilik va badiiy teranlik yaqqol seziladi.

Erkin Vohidovning o‘zbek adabiy tafakkuridagi o‘rni uning tarjimonlik faoliyati bilan ham chambarchas bog‘liq. Shoir jahon adabiyotining yirik namoyandalarining asarlarini o‘zbek tiliga tarjima qilib, milliy adabiyotni jahon adabiy jarayoni bilan bog‘lashga xizmat qilgan. Tarjimalar orqali o‘zbek o‘quvchilari jahon adabiyotining estetik va falsafiy qarashlari bilan tanishish imkoniyatiga ega bo‘lgan. Bu holat o‘zbek adabiy tafakkurining boyishiga va dunyo adabiy makoniga integratsiyalashuviga turtki bo‘lgan. Til va uslub jihatidan Erkin Vohidov ijodi o‘zbek adabiy tilining imkoniyatlarini keng namoyon etadi. Uning she’riyatida til sodda, ravon va ta’sirchan bo‘lib, ritmik va musiqiy ohangdorlik bilan uyg‘unlashadi. Shoir xalqona ifodalar, metafora va ramzlardan

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

mahorat bilan foydalanib, badiiy so‘z qudratini yuksak darajaga ko‘targan. Bu esa zamonaviy o‘zbek adabiy tafakkurining estetik rivojiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan. Shuningdek, Erkin Vohidov ijodi yosh avlodni ma’naviy tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Uning asarlarida ilgari surilgan g‘oyalar bugungi kunda ham o‘z dolzarbligini yo‘qotmagan bo‘lib, milliy ong va ma’naviy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shoirning badiiy merosi o‘zbek adabiy tafakkurining muhim tarkibiy qismi sifatida bugungi adabiy jarayonlarda ham faol o‘rganilmo

Xulosa qilib aytganda, Erkin Vohidovning hayoti va ijodi o‘zbek adabiyoti bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, u o‘z asarlari va jamoat faoliyati orqali milliy ma’naviyat rivojiga beqiyos hissa qo‘shgan buyuk ijodkordir. Uning boy adabiy merosi bugungi va kelajak avlod uchun ma’naviy ibrat maktabi bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vohidov E. *Tanlangan asarlar*. 5 jildlik. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 1999.
2. Vohidov E. *Ruhlar isyoni*. – Toshkent: Yozuvchi, 1979.
3. Karimov I. *Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
4. Qo‘shjonov M. *XX asr o‘zbek she’riyati va adabiy tafakkur*. – Toshkent: Fan, 2004.
5. Normatov U. *Zamonaviy o‘zbek adabiyoti jarayonlari*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2010.
6. Yo‘ldoshev Q. *Adabiyot va ma’naviyat masalalari*. – Toshkent: Akademnashr, 2015.
7. *O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi*. “Erkin Vohidov” maqolasi. – Toshkent, 2012.